

PROGRAMMANUS

PRODUCENT: LENA GRAMSTRUP OLOFGÖRS

PROJEKTLEDARE: HELEN RUNDGREN

BESTÄLLNINGNUMMER: 102517/RA6

SKAPELSEMYTER

HIMMELSFLICKAN

Irokesisk skapelsemyt från Nordamerika, östra skogslandskapen

Av: Lena Gramstrup Olofgörs

I rollerna:

BERÄTTAREN: Anita Wall

HIMMELSFLICKAN: Liv Mjönes

SVAN, SKÖLDPADDAN: Jörgen Thorsson

SVAN, UTTERN, BÄVERN: Michael Jonsson

PADDAN: Vilhelmina Larch

MUSIK: Andreas Angel

LENA GRAMSTRUP OLOFGÖRS (Inledning till programmet)

I skogslandskapen i Nordamerika har irokeserna bott sen lång tid tillbaka. Irokeser betyder "folket i långhus", och det var flera olika grupper som gått ihop och levde tillsammans. Av européerna som långt senare kom till Amerika kallades alla som bodde här för indianer. Irokeserna levde nära naturen, och för länge sen berättades det om hur jorden skapades och hur människorna kom till jorden. Då spelade djuren en stor roll. Den största av dem alla var sköldpaddan, och den första människan som kom till jorden var en flicka.

BERÄTTAREN

För mycket länge sedan var hela jorden täckt av ett stort hav. De enda varelser som fanns på jorden var sjöfåglar och fiskar, grodor, sköldpaddor, uttrar och bävrar, ja helt enkelt sådana djur som bodde i vattnet.

Högt ovanför jorden fanns Himmelsvärlden och där bodde Himmelsfolket. Och det var där HIMMELSFLICKAN bodde.

En dag var två svanar ute och simmade i det stora havet på jorden. Plötsligt fick de höra ett fruktansvärt oväsen...

(Ett träd och Himmelsflickan kommer farande från himlen och faller mot jorden. Ett fruktansvärt ljud som en meteorit som kom susande mot jorden)

HIMMELSFLICKAN (Faller)

Ahahahhahahaha!

SVAN 1 (Skrämd)

Vad var det?!

SVAN 2

Det var det värsta mullret jag någonsin hört!

SVAN 1

Det är något som kommer fallande!

SVAN 2

Med en sådan fart!

SVAN 1

Ett träd.

SVAN 2

Och en flicka! Hon har inga vingar. Hon kommer slå ihjäl sig.

SVAN 1

Fånga henne! Flyg! Flyg! Flyg!

(Svanarna flyger upp)

BERÄTTAREN

Svanarna flög upp mot flickan som kom farande och fångade henne mjukt på sina ryggar.

(Svanarna tar emot flickan på sina mjuka ryggar, gör något ljud ifrån sig när flickan landar)

HIMMELSFLICKAN (Förskräckt)

Åh, tack. Ni räddade mig!

(Trädet landar med ett plask)

SVAN 1

Trädet försvann ju! Trädet sjunker ner i havet.

HIMMELSFLICKAN

Nej, nej, nej, nej, Nej.

(Svanarna flyger ner och landar på vattnet med flickan på ryggen. Vattnet kluckar)

SVAN 2

Vem är du? Var kommer du ifrån?

HIMMELSFLICKAN (Lite chockad försöker samla tankarna)
Jag heter Ataensic. Jag kommer från det stora blå. Jag
tillhör Himmelsfolket. Jag föll... Genom det stora hålet... Jag
föll ner genom det stora hålet vid apelträdet.

SVAN 1
Apelträdet?

HIMMELSFLICKAN
Ja. Jag satt vid trädet, ledsen och ensam och drömde. Jag
drömde om vad som fanns vid trädets rötter.

SVAN 1
Nu förstår vi inte, trädets rötter?

HIMMELSFLICKAN
Ja. Mina bröder hjälpte mig att gräva tills det blev ett
hål.

SVAN 2
Ett hål?

HIMMELSFLICKAN
Ett stort djupt hål så stort och djupt att jag ramlade ner.
Jag ramlade ner hit, till er - på jorden som, som är täckt
av hav!

SVAN 2
Men, men var är dina bröder nu då?

HIMMELSFLICKAN (Ledsen)
Det var bara jag som trillade ner.

SVAN 1

Och trädet...

HIMMELSFLICKAN (Gråter ännu mer)

Och trädet.

SVAN 2

Förlåt, men du, Himmelsflickan...

HIMMELSFLICKAN (Förtvivlad)

Jaaa..

SVAN 2

...du är väldigt tung.

SVAN 1

Ja.

SVAN 2

Vad ska vi ta oss till?

HIMMELSFLICKAN (Hulkar)

Jag vet inte...

BERÄTTAREN

Svanarna var villrådiga men bestämde sig för att samla alla de andra djuren för det här var så märkligt så det kunde de inte besluta om på egen hand. Uttern, bävern, bisamrättan, ankan, lommen och alla andra djur som levde i vattnet samlades för att komma överens om vad man skulle göra. Efter att ha kallat på den stora sköldpaddan så kom också han upp till ytan.

SVAN 1 (Ropar)
Sköldpadda!

(SKÖLDPADDAN, UTTERN, BÄVERN, PADDAN. Några kommer upp ur vattnet andra kommer simmande. Några fåglar, lamm och andra kommer och landar i vattnet vid svanarna i vattnet)

SKÖLDPADDAN
Men. Ja, vad har vi här då? På er rygg?

SVAN 2
En Himmelsflicka.

SVAN 1
Ja, hon kom med trädet som föll ner i vattnet.

UTTERN
Vilket träd?

BERÄTTAREN
Himmelsflickan berättade sin historia än en gång för alla djuren, som lyssnade och ställde frågor.

(Hör flickan berätta, i tårar, och djuren lyssnar och frågar. Ett livligt möte. Kakafoni)

BERÄTTAREN
Länge pratade dem och till slut sa Sköldpaddan som var van att bestämma:

SKÖLDPADDAN

Hörni, hörni! Jag är säker på att flickan har sänts hit till oss för vårt eget bästa. Så vi måste rädda henne!

HIMMELSFLICKAN (Gråter)

UTTERN

Oj, eh. Hon gråter. Vi måste hjälpa till!

SKÖLDPADDAN

Utter, där har du rätt! Svanarna kan inte bära henne för all evighet.

SVAN 2

Nej, nej.

SKÖLDPADDAN

Kan ni inte bara flyga upp med henne till himlen igen?

HIMMELSFLICKAN

Ja! Snälla! Gör det! Jag vill hem!

SVAN 1

Nej, det går inte.

SVAN 2

Nej, även om vi skulle vilja. Men du är alldeles för tung för oss.

SVAN 1

Tung.

UTTERN

Kan hon simma...?

(Sätter ner flickan i vattnet och hon håller på att drunkna)

UTTERN

Ojdå!

HIMMELSFLICKAN (Sjunker i vattnet)

Hjälp! Jag drunknar!

(En djur nappar tag i henne. Flickan hostar och snörvlar)

SKÖLDPADDAN

Nä, oj, nej hon kan inte simma...

UTTERN

Nej. Vad ska vi göra då?

BERÄTTAREN

Alla djuren var mycket bekymrade och funderade länge.

DJUREN (Mumlar i mun på varandra)

Ja? / Hur ska vi göra? / Jag vet inte / Vi kan inte bara hitta på saker / Hitta på nåt! /

BERÄTTAREN

Till slut tog Sköldpaddan till orda.

SKÖLDPADDAN

Ja, det kommer ju inte på fråga att låta henne drunkna.

(De andra djuren mumlar och håller med)

SKÖLDPADDAN

..Och vi kan inte flyga upp med henne till himlen igen.

SVAN 2

Nej, absolut inte! Vi skulle tappa henne av ansträngningen, det går inte.

SKÖLDPADDAN

Så alltså måste vi hitta en plats till henne där hon kan bo, här!

DJUREN (I mun på varandra)

Här? / Ska hon bo på, på deras ryggar? / Det går inte!

UTTERN

Om vi kan få tag i lite jord kan vi bygga en ö.

DJUREN och HIMMELSLICKAN

Ja! / En ö, en ö, en ö, en ö! / Vilken jättebra idé!

SKÖLDPADDAN

Så, ja, hörni, hörni var kan det finnas jord?

DJUREN

Jord? Vad är det? / Jag vet inte.

HIMMELSLICKAN

Jag vet! Det fanns jord vid Apelträdet's rötter.

DJUREN (Lyckligt)

Hurra!

HIMMELSLICKAN

Ja, det gjorde det!

DJUR (Lyckligt)

Det är perfekt!

HIMMELSLICKAN

Mm.

DJUR (Lyckligt)

Där skulle det alltså kunna finnas jord!

SVAN 1

Men trädet försvann ju...

HIMMELSLICKAN

Ja. Trädet sjönk ner i havet...

UTTERN

Vi får leta rätt på det! Det kanske fortfarande finns jord kvar vid trädets rötter!

SKÖLDPADDAN

Utter, mycket bra tänkt där!

UTTER

Tackar.

SKÖLDPADDAN

Så kan det vara!

HIMMELSFLICKAN

Jo, men hur?

SKÖLDPADDAN

Ja. Men vi kan dyka! Utter!

UTTER

Ja?

SKÖLDPADDAN

Du är den bästa av oss alla.

UTTERN

Tackar, tackar!

SKÖLDPADDAN

Så, så dyk ner i djupet och leta efter jord.

UTTER

På momangen!

(Uttern dyker)

BERÄTTAREN

Så Utter dök och var borta länge medan de andra väntade.

DJUREN (Allt mer oroliga)

Undrar, undrar om trädet ligger långt ner? / Kan det verkligen finnas någon jord där? / Ser, ser ni honom? / Nej. / Nej./

SVAN 1

Men förskräckligt vad Utter är borta länge.

HIMMELSFLICKAN

Kan det ha hänt något? Något förskräckligt?

SKÖLDPADDAN

Nu!

HIMMELSFLICKAN (Hoppfull)

Ja, ja, ja, ja.

SKÖLDPADDAN

Jag ser något!

(Uttern kommer upp till vattenytan)

BÄVERN

Å kära Utter! Äntligen!

HIMMELSFLICKAN

Äntligen!

SKÖLDPADDAN

Hittade du jord?

HIMMELSFLICKAN

Hittade du trädet?

UTTERN

Ingen jord...

SKÖLDPADDAN

Nej.

UTTER

Jag letade och letade men inte minsta spår efter trädet. Och jag kunde inte hålla andan längre.

SKÖLDPADDAN

Bäver, din tur!

BÄVERN

Jag dyker ner!

(Bävern dyker ner)

BERÄTTAREN

Men inte heller bäver hittade trädet. Alla djur som kunde dyka i vattnet försökte men ingen kunde hitta trädet. Alla var borta lika länge som Uttern, en del till och med längre men när de kom flämtande och halvdöda upp till ytan igen så sa alla samma sak. Nej, inget träd.

(Och kommer upp igen efter en stund)

BÄVERN

Ja det är fasligt djupt. Jag tror inte vi kommer lyckas.

SVAN 1 (Upprörd)

Hjälp oss!

SVAN 2

Ja. Skynda! Himmelsflickan är så tung! Vi orkar inte bära henne länge till!

HIMMELSFLICKAN (Upprörd)

Hur ska jag klara mig då?

BERÄTTAREN

Det såg ut som hela planen skulle misslyckas. Sköldpaddan såg sig förtvivlat omkring. Nej, det fanns verkligen inga mer djur som kunde skickas ner. Alla hade försökt. Alla! Då hördes en liten, liten röst:

PADDAN (En liten röst)

Jag vill försöka!

DJUR

Va? Vad var det?

PADDAN

Hallå, här är jag!

SKÖLDPADDAN

Vem var det som sa något?

PADDAN

Jag, vem skulle det annars va?

DJUR

Sköldpaddan vad menar du?

SKÖLDPADDAN

Om det var någon som sa något, så säg igen!

PADDAN

Jag.

BERÄTTAREN

Ingen hade lagt märke till det lilla djuret bland dem. Det var Paddan...

PADDAN

Jag.

BERÄTTAREN

... som var så liten och nästan osynlig.

SKÖLDPADDAN

Aha, oj, Jag såg dig inte. Ja, Padda.

PADDAN

Jag kanske kan hitta lite jord.

(Alla djuren blir helt stumma, helt tyst för första gången)

SKÖLDPADDAN (Förvånad)

Ja jo. Jo det kanske du kan men...

UTTERN

Paddan som är så liten.

SVAN 1

Ja, hur ska du orka?

BÄVERN

Asså Paddan, Det är väldigt djupt.

DJUR

Ja, jag tror inte...

SKÖLDPADDAN

Äh, nu får ni vara tysta. Kära lilla, lilla, lilla, lilla
Padda! Utter klarade inte detta och inte Bäver.

HIMMELSFLICKAN

Låt Padda försöka! Snälla!

SKÖLDPADDAN (Fortsätter)

Nåväl, om du tror att du lyckas...

PADDAN

Jag vill.

(Paddan tar ett djupt andetag och blåser upp sig och dyker
ner under vattenytan)

BERÄTTAREN

De andra djuren samlades tätt intill varandra och stirrade
på den fläck där Paddan försvann. Ingen trodde att hon
skulle komma upp igen. Men ändå väntade de.

DJUR (Viskar)

Hur ska den där lilla stackaren lyckas med det där?

BÄVERN

Padda kommer aldrig att klara det.

UTTERN

Nej det kommer aldrig att gå.

SVAN 1

Hon kommer aldrig komma upp igen

HIMMELSFLICKAN

Snälla! Nu väntar vi lite till!

UTTERN

Det finns ingen möjlighet efter så här lång tid! Kära Himmelsflicka.

(Bubblor bubblar i vattnet. Enstaka sen fler och fler)

BERÄTTAREN

När de var övertygande om att hoppet var ute, då såg de plötsligt en luftbubbla komma upp genom vattnet. Det kom fler och fler bubblor. Till slut så brast bubblorna vid ytan och Paddas ansikte stack upp med stora, svällande kinder, fyllda av jord.

(Paddan hostar)

SKÖLDPADDAN

Padda! Padda! Här! Spotta ut jorden på min ryggsköld!

(Paddan öppnar munnen och spottar ut jord med sina sista krafter)

BERÄTTAREN

Paddan öppnade munnen och med sina sista krafter spottade hon ut jorden på Sköldpaddans rygg. Så föll hon ihop.

PADDAN (Utmattad)

Uuuuu!

HIMMELSFLICKAN

Padda fann jord! Padda klarade det!

DJUREN (Rörda, imponerade)

Åh! Vilken fantastisk, modig liten padda! / Ja, hurra! /
Fantastiskt!

SKÖLDPADDAN

Åh, hörni om Padda nu klarade detta så måste vi också klara
det...

DJUR

Ja.

SKÖLDPADDAN

... så sprid ut jorden över min rygg!

DJUR

Det gör vi!

SKÖLDPADDAN

Så om ni klarar att bygga en hel ö av jorden så lovar jag
att bära den på min rygg!

BERÄTTAREN

Genast spred de andra djuren ut jorden över Sköldpaddans
rygg.

(Himmelsflickan andas på jorden)

BERÄTTAREN

Och medan de höll på andades Himmelsflickan på jorden, då
började jorden växa mer och mer, tills det blev en ö som var

tillräckligt stor för Himmelsflickan att bo på.

HIMMELSFLICKAN (Skrattar)

SKÖLDPADDAN

Så, Himmelsflicka här kan du bo!

HIMMELSFLICKAN

Mm.

SKÖLDPADDAN

Här så varsågod och kliv i land!

(Svanarna simmar fram och sätter ner flickan på ön)

BERÄTTAREN

Ön fortsatte att växa. Den blev större för var dag. Det knakade i trädstammarna, blad vecklades ut och blommor slog ut. Allt eftersom havet sjönk bredde ön ut sig. Jorden skapades.

SKÖLDPADDAN

Alltså, jag lovar jag ska bära hela jorden på min rygg!

HIMMELSFLICKAN

Åh. Det är så fint!

DJUR

Ja.

HIMMELSFLICKAN

Tack! Men... Jag önskar att det fanns fler från

Himmelsfolket här på jorden.

BERÄTTAREN

Och precis som Himmelsflickan önskade sig så kom en ande från Himlen för att se vad som hände på Jorden. Och en dag kände Himmelsflickan att det var något som rörde sig i hennes mage.

HIMMELSFLICKAN

Ehm... Jag blir nog inte ensam i alla fall!

DJUREN

Jaha? / Vadå?

HIMMELSFLICKAN

Jag känner en bebis växa i min mage!

DJUREN

Åh! / Oj!

BERÄTTAREN

Och så var det. Himmelsflickan fick en dotter, en dotter som blev den första människan som föddes på Jorden. Och Jorden fortsatte att växa tills den blev till den värld vi har idag. Och som du kanske redan vet så vilar jorden fortfarande på Sköldpaddans rygg. Ibland när Sköldpaddan blir trött eller när han flyttar på fötterna då skakar marken av jordbävningar. Men är Sköldpaddan bara lugn så är allt stilla. Och den lilla Paddan? Jo, hon blev för alltid dyrkad av alla och ingen endaste en får göra Paddan något ont.